

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Lausuntopyyntö
17.3.2026
dnron 50/03.01.01/2026

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta HE 159/2025 vp

Hyvil Oy kannattaa muutosta ja toteaa, että muutos on tarpeellinen ja välttämätön, jotta potilastietoja voidaan hyödyntää ennakoivasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hoidon seurannan käyttötarkoituksissa. Tämän osalta nykyinen oikeustila on esityksessä kuvatulla tavalla epäselvä.

Esitys mahdollistaa uudenlaisen tavan kohdistaa palveluita. Esitykseen on tehty tarvittavat tarkentavat ja täydentävät muutokset käyttöoikeussäätelyn osalta, joka selkeyttää tilannetta siltä osin, keille käyttöoikeudet voidaan antaa ennakoivasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hoidon seurannan käyttötarkoituksissa. Lisäksi on tärkeää, että perusteluissa on tuotu esiin, että rekisterinpitäjien tulee kuitenkin tällaisen asiakastietojen käsittelyn osalta muistaa noudattaa tietosuoja-asetuksen vaatimuksia ja tehdä tarvittavat vaikutustenarvioinnit. Tulee ottaa huomioon, ettei pelkkä lainsäädännön täsmentäminen vaikuta näihin velvollisuuksiin. Tähän tarkoitukseen käyttöön otettavan teknologian tulee olla siihen soveltuvaa mm., jottei potilastietoja käsitellä enempää kuin on välttämätöntä (käyttötarkoitussidonnaisuus ja tietojen minimointi).

Hyvil jakaa käsityksen siitä, että automaattinen päätöksenteko edellyttää erillistä säädöshanketta sekä, että tällaisia ennakoivan terveydenhuollon palveluita on mahdollista toteuttaa ilman, että kyse olisi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan tarkoittamasta automaattisesta päätöksenteosta. Lisäksi potilaan itsemääräämisoikeuden kannalta on tärkeää, että perusteluja täsmennettiin tältä osin.

Hyvil katsoo, että on hyödyllistä, kun esitys on teknologian osalta neutraali ja säätelyyn on jätetty hyvinvointialueille harkintavaltaa, miten ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja voidaan toteuttaa. Toivomme, että tällaista lainsäädännön kehittämistä tehtäisiin myös jatkossa, jotta hyvinvointialueet voisi tarjota palveluja ennakoivalla otteella myös tulevaisuudessa nykyistä laajemmin hyödyntämällä asiakastietoa.

Esityksen mukaan hyvinvointialueille ei muodosteta uutta tehtävää tai velvoitetta, vaan kyse on olemassa olevien tehtävien täsmentämisestä. Tällainen muutos kuitenkin käytännössä ainakin alussa tarkoittaa järjestelmämuutoksia vähintään käyttöoikeuksien osalta sekä tietosuoja-

asetuksen mukaisia vaikutustenarviointien laatimista tai ainakin niiden päivittämistä henkilötietojen käsittelyn osalta. Tämä tulisi huomioida myös resursoinnissa.

Rasmus Rantanen
Juristi
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy